

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrto leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrto leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 30. oktobra 1872.

O b s e g: Kako stoji s živinskimi kugami? — Razglas, s katerim se je zaradi goveje kuge na Hrvaškem zaprla meja Kranjska. — Pravila hranilnice. — Prislovice in reki iz Istre. — Politični testament Palackijev. — Slovensko slovstvo. — Mnogovrstne novice. — Dopisi. — Noviĉar.

Gospodarske stvari.

Kako stoji s živinskimi kugami?

To vprašanje se „Novicam“ od več strani stavi, ker živina je najveĉe bogastvo gospodarjevo in zato strah pred kugami popolnoma upraviĉen; ako gospodarja velika zguba zadene, nastopi revščina, in reven ĉlovek otrpne za vsako deželno reĉ.

„Novice“ so v stanu iz zanesljivih virov poroĉati našim gospodarjem, kako stoji ne le z nenavarno kugo v gobcu in na parkljih, temuĉ tudi z najhujo turško kugo.

Kar se tiĉe bolezni v gobcu in na parkljih, je je še povsod dokaj, pa nikjer ni huda; zdravila v „Novicah“ naznanjena zadostujejo. Kdor ima veliko živine v hlevu, pa mu zbolí ena, more si v svesti biti, da pridejo tudi veĉidel vse druge na vrsto; zato ĉe bi rad imel, da se bolezen ne zavleĉe predolgo mu v hlevu njegovem, naj kar z žlemom in slinami, ki prvi zboleli živini tekó iz gobca, namaže gobec vsi drugi živini. S tem okuži vse — to je, bolezen vcepi drugim — in blizu v istem ĉasu mu potem prebolí vsa.

Mestni zdravnik v Zagrebu dr. Mraović trdi, da kozé pri ljudéh, ki jih imajo zdaj v Zagrebu mnogo, izvirajo tudi iz tega, ĉe ljudjé vživajo mleko od take živine, ki je v gobcu ali na parkljih bolna. To pa je prazna pravljica, za katero dr. Mraović ne bode patenta dobil od doktorskega kolegija! Kozé so kuga svoje lastne nature in iz gobčnice ali parkljenice živinske ne izhajajo.

To pa je res, da mleko za gobčnico bolnih goved utegne narediti, da pri ĉloveku, ki je tako mleko vžil, se po ustih mu spustijo mehurĉeki enake lastnosti, kakor pri živinski gobčnici. Zato ni varno uživati takega mleka ali surovega masla, narejenega iz takega mleka.

Kar se tiĉe druge kuge, to je turške goveje kuge, ki nam že dalje ĉasa žuga iz Ogerskega in iz Slavonije, je od Tržaške deželne vlade 23. dne t. m. došlo nenadoma poroĉilo, ki nas je zeló potrló, da v Tržaški okolici je poginil vol, ki so ga raztelesili 22. dne t. m. in v njem našli znamenja turške goveje kuge. Vlada pravi, da nobeno govedo ni iz Slavonije ali Hrvaškega prišlo v okolico Tržaško, da tedaj je le to mogoĉe, da so jo iz onih krajev prišedši tuji ljudje po svoji obleki ali kakor koli tje zanesli.

Ako je tedaj to resnica, bati se je zeló, da se grozovita ta kuga ne razširi po naših krajih; vendar danes še upamo, da morebiti vendar ni prava goveja kuga bila, za katero je poginil vol v okolici Tržaški.

Od deželne vlade iz Zagreba pa smo 24. dne t. m. dobili sledeĉe poroĉilo:

V Kutjevju županije Požeške (v Slavoniji) je do 12. dne t. m. od 327 glav jih zbolelo 65, poginilo 36, še bolnih ostalo 29.

V Verovitiški županiji je v Josipovcu, Breznici, Klokoĉevcu in Ritfalu do 12. dne t. m. od 714 goved jih zbolelo 288, poginilo 128, ozdravelo 78, pobili so jih 7, bolnih ostalo je 12.

V vsem skupaj je tedaj v 5 krajih Požeške in Veroviteške županije zbolelo 353 goved. V Josipovcu ni poslednji ĉas zbolelo nobeno govedo. Al po poroĉilu c. k. general-komande Zagrebske je goveja kuga se v Vinkovcah v 3 hlevih priĉela.

Ogersko ministerstvo pa iz Pešta poroĉa 15. dne t. m., da imajo kugo v 25 pustah in obĉinah.

To je sedanji stan turške goveje kuge.

Na Hrvaškem — sosedni naši deželi — je po takem še ni. Da bi le tudi Tržaška okolica še prosta bila!

Razglas, s katerim se je zaradi goveje kuge na Hrvaškem zaprla meja Kranjska.

„Novice“ so že v 41. listu povedale, da je c. kr. deželna vlada ukazala dotiĉnim gosposkam, da se postavijo straže na meji hrvaški, da se iz Hrvaškega ne zanese turška goveja kuga k nam.

Dotiĉni ukaz se glasí tako:

Da se odvrne od mej naše dežele grozovita goveja kuga, ktera se je iz turške Bosne zanesla na Ogersko, je ces. kralj. deželna vlada z razpisom od 2. dne t. m. št. 6932, na vsa okrajna glavarstva, ktera se mejijo s Hrvaškem, zaukazala najostrejšo zaprtijo mej, kar se je potem koj zgodilo.

Po postavi od 29. junija 1869. leta se tedaj ne smejo iz Hrvaškega ĉez mejo na Kranjsko priganjati, privažati ali prinašati:

- 1) ne goveja živina, ne bravina (ovce) in koze;
- 2) nič kar se od te živine dobiva v frišnem ali posušenem stanu; izvzeta je samo volna, od ktere se dokaže, da je po fabriško oprana;
- 3) ne senó, ne otava in ne slama;
- 4) nikakoršno orodje, ktero se je rabilo v hlevu ali pri vpregi goveje živine, pa tudi ne za prodaj odloĉena že nošena obleka in ravno tako že nošeno obuvano ne.

Ako se je seno ali slama rabila samo za zavitek kakošne reĉi, se mora precej, ko zavita reĉ dospé, sežgati.